

Кавказ инвестиция форум: оңгланы чеклерин кенертиүү

Ахыры. Аллы 1-чи беттери.

Пленар жыйыны – ол форумуну баш мағаналы сессиясында. Анга федерал эмда регион властын органдары, инвесторлору, улуу компанияланы башчылары эмда сынуулу экспертлер кытышырыкыдыла. Селешуиоу эгеги уа – социал-экономика айынуу баш амаллары, инвестициялык политика, халкыга аралы бирге ишлеу эмда эсе барыну узак болжаллы планлары.

Тематикалы сессияланы чеклеринде уа экономиканы баш мағаналы бөлүмлери: агропромышленность комплекси, транспортно баш логистиканы, туризми, илим берину, цифралы айынуу, промышленность баш энергетиканы айнытууга жораланган профили жумушала тындырылгыдыла. Алага кытышыланы айнырга чырмау этен сылтауланы, кыралары жанындан не болушук этилгери болупуну, 2026 жылда инвестициялага кытай бөлүмле тап келгенгери оозордикте.

Ишчи селешуиени баш ушакыланы бардыра, форумчула бөлүмлени башчы

лары, власть органданы келечилери эмда компанияланы топ-менеджерлери баш байламлыкта ишлерге оң табаргыдыла. Бир бирлери баш кенеше, бирге ишлеуу кыйыматты амалларын изерликтеди.

Предпринимательге баш оңоуулу инвестиция проектерин жашаура жетишимли бардыры жагы баш сынуларын бир бирге билдириктеди. Ал жанында – практика ишлеу, оңоу этинуоу амаллары, бизниси кентергинуоу оңгланы эмда тутучулу айынуу колголлери.

«2026 жылда форумуну программасында гичте эмда орта бизниси кырауда белгиленген улуу торлениуле эңчи жерни алышыдыла. Предпринимательге баш жаш төлөгө аталган эңчи жумушала бардырыга белгилеге. Ол санга консультацияла бардыры, сынуаланы оңоуоу эмда властын федерал эмда регион органдары баш тоонолуу байламлыкта кырауу ишле тындырылгыдыла. Битеуло сорунулу оңоуула баш чекленин кыламга, предпринимательге улуу проектлени жашаура бардырыга шарт оңгла берени, ишчи кыйыматн көтөрүоу, производствону

файдалыныгы өсдорюоу, алууу амалланы синдирюу да мағаналы борчулдыла», – дегенди Россей Федерацияны экономиканы айнытуу министри Максим Решетников.

«Воршина» инвестиция сауганы берени да форумуну мағаналы кесги болушкыду. Аны кезиюнде артыкта кыйыматты проектлени, Россейни келир заманыны экономикасын кырауған жетишимли компанияланы башчыланы белгилердиктеди. Айырмалыгы андан ары айнырга болушук этилликтеди.

Программа Шимал Кавказына халктерлерин миллет энчиликтерин баш алектелерин, жангы ишчи келишимлени, партнер байламлыкланы баш инвестиция проектлени бирдиктеди.

Жангылыкыланы юстеринден Кавказ инвестициялы форумуну эңчи сайтында: forumkavkaz.org, «Telegram», «ВКонтакте» эмда МАХ социал сетеге да билгире болушкыду.

ЮСИОПЛАНЫ Галина хазырлаганды.

«Аны усталыгы баш сау кыалгызанма»

Жер башында хар торюло урууга да алакат жараган бир дарман барды. Аны битеу дунияны дарман кырауған лабораториялары, не да бек улуу, бек баш фармацевт компаниялары окуна чыгаралмагыдыла. Чыгаралмагы да тоюлдоюле! Ол дарманы аты иги докторду. Бу жазмада Огъары Малкырдан бизни дайым окуучубуз Темуккуланы Адил аллай врачны юсюндөн айтады. Ол Нафедов Ислам Олевгович – Нальчикде онкология диспансерни таматасыны хирургия болушук берюу жаны баш орунбасары, медицина илмуаны кандидаты, 33-жыллык жаш адам.

Илму даража, артыгыракда саулук сакталуу, алай тынч берилмейди. Анга тиийили болуу ючюн, кен сынуула бардырыга, саусуланы, аламы ырызаклыгына, жш санларына, ауруларыны кыймылгына кере, кыаумлагы бөлөп, торюло-торюло дарманла, багыу амалла алага кылай жараганын тинтирге, ол тинтиуени эселперни а улуу илму ишде – диссертацияда – ачыкыларга, дагында кен башха затла да этерге керекди. Ол ишлени барын да Ислам Олевгович бек бийик даражада этгенди. Аны ючюндө медицина илмуаны ошбш докторунан кыралган илму советини, жашарын кыс көтөрүп, бирча ырызаклыкта Ислам Нафедову 28 жылгында «Медицина илмуланы кандидаты» деген бийик даражалы илму аты берени. Болсада би бажо аны илмуда жетишимлеринден угъай, практикалы хирургияда ишени юсюндөн халпарлагы оюбси.

а ючюо «квлери» болган инструментлени жиберип. «Акылыгы» инструментлени врач алында мониторинга кырал ишлетеди. Алай этилген операциядан сора саусуз кысык заманын ичинде аякланады.

Ма ол хысайдан Ислам Олевгович бир затны – медицина жангыра, айныл баргыныча, врачны да билими, багыу амаллары байкылана баргыра керегин – толуг анылагыды. Ол актын баш шендо кент жайылган колоректальны рак аурууну багыу жагы баш Нальчикде, Москвада да интернаттары, аспирантурасы да бошоп, 2021 жылда онкология диспансерде ара шархарында ФГБУ НМИЦ (Научно-методический исследовательский центр колопроктологии имени Александра Насмоевича Рязки) арада «Синдром низкой передней кишки» уруу ошбш после тотальной мезоректэктомии» деген темага кандидат диссертациясын аламу кыруулаганды.

Андан бери уа, алглан билими баш утуган республиканыча жарарга оюбул, мында онкология диспансерде врач-колопроктолог болуп ишлейди. Бу аруу ишче урунганлы, Ислам Олевгович этген операцияланы санан санга жокдуу дерге болушкыду: ала ханга кылам хар кун этиледи.

Былдай, окуучуга эришпек керюносе да, бир затны сагынганыны дурус кереме. Колопроктология асламында бек кыарт, кыдуулуу адамла келетиде. Бир-бир врачла аллай саусуланы кырауған кыймынарк кередине, бирлерин тиийлиси кирсизилкери, кийимлеринде тазала болушы эсленмейчи ючюн. Жуук адамны болсоныча кырауғанла бу затланы эсде тутулган ил болушкыду. Бу шартла Нафедов уа арталында жокдуула, ол саусузу ты сфыратына угъай, аурууна кырауу. Энди пациентлени Ислам Олевговичге

нечик илпас этгенлерине эс бурыйгы (Интернетде нек эсе да жагыланы атларын туура этмейди, пациент деп кыюлды).

Мени анма экинчи жашуу бергенди бу алтын куолуу врач. Бек ыразыма. Аллах анга узун өмюр берсин. Аныча сабыр, аруу селюо врачла кеп болсуна, – деп жазды диссертациясы аламу кыруулаганды.

Кытайлы шпаст селюе интернетде бек квлдоле. Мен кесим да бу врачны усталыгы баш сау кыалгызан, ол себептен бу махтаулагы арасарсы кыошула.

Бу врачны бактыгына баш кылын аурууда ил болуп, бююгюно саулуктарына кыуанын жашаганына Ислам Олевговичге, жоруклеринын теренинден илпас эттедиле.

ХОПАЛАНЫ Марзият.

Башламчылык

Хычин этгенле кеслерин сынарыкыдыла

Былбай да эришулени Долинске «Хасания» стадионда өтдорюу улму аны оңоучулары баш келимин этилгенди. Бу ишчи кырауғанла оюм эттенден, ол эпледи, кыонакыла да кыйналмай келючла тал жерди. Чемпионаты болжаллары да тохташдырылгыдыла. Алай бу иш ачыккы кёкюно тобюнде бардырылгыны баш байламлы кюле хауз болулага кере торлендирилгери болушкыду.

«Чемпионаты мағанасыны башчыларга кыалкыдыты, алай профессионаллагга деп биз бир кесек торлениуле кийиргери келишгенбди. Энди анга кытышырга оюнгенле аны юсюндөн ол башчылардын юч ай алгъа билдиргери керекдиле. Былбай баш, профессионалдан сора да, жамауаты арасында хычинге устала да кытышырга болушкыду. Дагында администрацияны

башчысы хычинге багы берилкени кыаууна таза ниетти адамла кийирклерин, аламы ишлери бек ачык болупуну, анга ким да тезюнулу эфирде кыраууга болушун чептил айтканды. Эршиноу эселпери чыгарылгандан сора уа, келген кыонакыла хычинле, дагында кеп башха татылуу затла, суусуула баш да сыйлангырыкыдыла. Жачини чемпионатыны эңчи сайты да кыраулаганды, ары ким да кесини оюумун жазып билдиргери болушкыду.

ХОПАЛАНЫ Марзият.

Эселле

Консервала чыгыраууга — таукел атламыла

Былтыр Кыбарты-Малкырада предпрятияла 357 милеро (условный) банка кёгет эмда жемши консерва чыгаргыдыла. Айрымтаны Кыбайн айагентинде кере, былтыр бардырылган чемпионаты эселпери чыгарылгандан кезюнде аны жыл сайын бардырырга оңоу этилгенди. «Бизни башламчылыгыбызны кепле жаратканды эмда тири кытышкандыла. Мындан ары ол бююн кыраулууга эмда кыуачын, халда бардырыл ючюн, кылоубуздан келгенни аяркык тоюлдоюс», дегенди ол.

«Бизни регион «АПК-ны продукциясыны экспорт» проекте кытышанын себеплени предпрятиялагы жангы оңгла чыкканына Кыбарты-Малкырдан продукцияга – мирзеуден башлап, жарашдырылган кегтелге, татлы ашаркыкыла эмда суулагыра дери – кеп кыраулаанда сурам улупуу. Ол а республикада чыгарылган товарлагы, аграр бөлүмде урунганга эмда продукцияны жарашдырылууга ишануу улуп болганыны шаштыды. СКФО-да алычык илму, производство эмда кырал берген болушук бери болуп бек иги хайыр келтиргенлери кергозтеди, дегенди эксперт

ОМАРПАНЫ Мурат.

Келишим

Байламлыкыланы хайыры – жангы окубуу юу

Кыбарты-Малкыры кырал аграр университетини мурдорунда гастрономия жагы баш колпедж ачыкылды. Мында орта билим берюу программага кере, ашы усталарын, туризм, кыонакы байлык эм рестораны баш байламлы кадрланы хазырлакыдыла. Проект Сибирини федерал

кырауған бек. Институту баш жагы баш салынган борчуу кесн жангы топурактык тоюлдою. Ол себепден региондада проекте кошулууга сойгелени илел керюебши. Кыбарты-Малкырада кыонакыбайлыкты терсин айнытырга сойгелери бек кыуандырганды. Келир заманда бизни

университетини гастрономия институту баш бирге этилген «Туризм. Адамла. Жетишимле» деген келишим чеклеринде бардырылды. Ол былтыр КМР-ни башчысыны буркуту баш болушукыдыла.

«Красноярскде болмаша, Шимал-Кавказ эм Юг федерал округлада былла ара жокду. Ол себепден аны Кыбарты-Малкырада кыралыры болмагы анча мағаналды. Бююгюнолде республикада туризм тири айныл барган бөлүмдөдөн бирине санкалды. Сөз ючюн, былтыр саулукталаны саны 2 миллиондан атлаганды. Мындан арысында да 5-10 жылны ичинде уллу торлениуле сакталында. Элбурздан тышында, башха районлада да туризмге уллу мағана бериледи. Аны себепли гастрономия баш кыонакыбайлык школы айнытырга эм тири хайырлангыра керекди, деп кыошканды КМР-ни Курортла эмда туризм министрини орунбасары Аслами Шхагаповсы.

«Биз дунияда эм иги сынуаланы тинтип чыккындан сора Россейде гастрономия бөлүмю айнытыр мурат баш студенттерибизге жаруулу программаны

«Биз дунияда эм иги сынуаланы тинтип чыккындан сора Россейде гастрономия бөлүмю айнытыр мурат баш студенттерибизге жаруулу программаны

«Биз дунияда эм иги сынуаланы тинтип чыккындан сора Россейде гастрономия бөлүмю айнытыр мурат баш студенттерибизге жаруулу программаны

«Биз дунияда эм иги сынуаланы тинтип чыккындан сора Россейде гастрономия бөлүмю айнытыр мурат баш студенттерибизге жаруулу программаны

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Аламы адет-төрөлери

Хар элли кыой союууну башхалыгынын цунтмазгыа тийишлиги

Бююгюнолде тыш кыраулагы саулуга бардыран алгаш анда кесин кылай жорюторго кереклисин оюондон билгери тийишлиди. Таупула: «Хар элли да кыой союу башхалыкы» – деп, аллай бир зат ючюн айткан болура. Алайда да, узаккы жоюулуулукта атлангычты, анда тышындан келген кыонакыга не зат эркин этилгенди баш кыалганын сурал билген иди. Нызамлыкы жоруклары кыайда да башхалык эм бир бирлерине ушамайдыла. Алага бузуклык этилгени ючюн салынган тазирде да бирча тийишледи. Бир-бирлерини юсеринден сизге да билдиргери оюбси.

тазир салынгыра неда кыраулан кысталыгыра кыоркуу барды. Ол жерли сабилени башларын сыларга базаны эсегиз а, кыуагы кыозгарга эм полиция участкага тапдырылгы болушкыду.

Ислам дин жорюген кыраулада халк аслам жыйылуучу жерде кеф этиучи ичигени ичере бир да умут этмизги. Сөз ючюн, Биркентен Араб Эмирлатла правогла ол халда бузуклык этгенге 600 доллар тазир салынгыра, 70 керек кыачини урууга эм эки айны торьемде тургура деп, сюд этилгери болушкыду.

Торкде тенгиз жагыда бош ташкыны сауганыча юююгюге этилге умут эте эсегиз, иги сагыш этигиз. Нек дегенде ол кыраула тенгиз жагыдагы ташкыныла археология хангага саналадыла. Аламы кыраулан тышына чыгарырга керешти. Агелетство сизге аламы юсеринден билдирме эсе неда барган кыраулыгыны законна билмей бузуклык салдыгы эсе, фирма лицензиясындан кыруу кыалгыра болушкыду. Сиз да кыраналарыгыны кыайтырын излере эркинчис.

Францияны юг кесегинде орналган Мотте деген курорт шахарга тибереген эсизги, биргизге дезодорант аслам алыргыра керешти. Муниципал законнга кере, анда терлеген иш этген туристе тазир салында. Полициячыла эңчи тинтип бардырыр ючюн, адамланы тохтагыра, аладан тазир алырга неда кюч баш жуундурууга эм бастыраланы алышындиргыра эркиндиле. Тютюн ичючюлөгө деп да эңчи законна бардыла. Сөз ючюн, сиз Сингапура халк аслам жыйылган жерде, артыгыракда тютюн ичючюлөгө деп ишленген кыонак тобунда, тютюн букулатырга базынсагыз, 500 сингапуру доллардан кыруу кыалгыра болушкыду. Илмуну аламын тазирде ол халда 300 евро төлөгө торешкирди. Индияда уа тазир артык уллу тоюлдою – жалаанда 200 рупий, башхача айтканда, 120 сом чаклы бир.

Арт жылдада Россейни бир регионлары да туризм баш байламлы эңчи жоруксала кийиреди. Болсада ала бююгюнолде тилек халдадыла. Барыбы да билгенден, Шимал Кавказга келгенден тобукыдан кысык болмаган төбөн жанла кирерлени тийледи. Кысык кенчкелени баш майка халда отъара жанланы кийимдерин а эр кишилден окуна излейди. Алай жауылмаган, закон баш да тохташдырылган жорукларыга ыразы болмагында уа тоюлдоюле. Аны юсюндөн сизге санкалында да даулашала тохтамайдыла. Кыуагыла чыгы турганларыны юсюндөн да тарк-тарк окурга э тошеди. Ол жан баш хал бююнда Дагыстанда кытыды. Аны анда жашаганына асламы да жаратмайдыла. Баам, алай илземлени тыш кыраулаанда закон баш тохташдырыгы тийиш болуп. Ансыз, хар ким да кесини эңчи кек кырамы баш байламлы жорукталы тохташдырыгы керештирди.

КыСЫМЛАНЫ Аминат.

Жамауат

Тарыгылууга, тилеклеге да эс бурулагы

Кыбарты-Малкыры Регионнга оңоу этинуоу арасы (ЦУР) республиканы инсанларыны баш власть органданы араларында байламлыкыланы жалтыруу эмда жамауатыны тилеклери баш тарыгылууга кысык заманда кырауулу, тиийиш мадарага этилуу жагы баш ишчи тири бардырады. Тилеклени баш тарыгылууланы кесююу уа «Telegram», «Одноклассики», «ВКонтакте» социал сетеге салынган «Инцидент Менеджер» системаны амалы баш алырыла алдыла.

бирге кыошулган жерде ыргыгы атылып, таза суу тегеле турганын жарып билдиргендиле ол тийреде жашаганыла. Ол болуому юсюндөн тиийиш жердеге билдиргендиле. Ызы баш специалистте алайга мычыйк жетип, кысык заманда аны жоруп алууга келтиргендиле. Алай баш ол тийреде кеп курамалас эмда жер буламалас этгендиле.

Анга кере бир айны ичинде окуна Арага социал сетелени себепликлери баш юч мунгандан аламы тилекюсө, хар замандача, социал кыоруула, жашуу журт-коммунал молк, тийрени илгендиле, жолланы тапканары, саулук сакталуу баш байламлыдыла. Специалистте, аланы хар бирине тынгылы кырап, мағаналарына кере тийишли деомстволгагы жибередиле.

Прокладный шахарда да Дарьял орамда 2-чи номерли юйно кытында эркинликчи кыраулан башуу төбө кыруунга эткенди. Саулай алып айтканда, ызыбы кырууну кырууну 18 кубометр теренлигинде эм акырында тийре санитар мардалагы келишича халга келтирилгенди.

Алайда да, кеп болмай Терек шахарда жашаганы тилеклери баш Термонтовы аны орамда орналган 82-чи номерли кеп фатары юйге тийиш халда жылы берилчира этгенди. Ишлени кезиюнде 60 метр чаклы бирде турозуван ыргыла алышындиргыдыла. Алай баш мында жашаган 60 адам кыш суууктада жунжумаса болгандыла.

Андан сора да, Басканда Бүдөнэй аты орамда кеп фатарлы юйге жылуу баргыра этилгенди. Алай этю ючюн, турозуван ыргыгы аты жерин жарыга тошгенди эм башха ишле да тамарлангандыла.

Инсанланы жарыуларына терк эс бурлууча этиу ЦУР-ну баш борчларындан бир болганыла кылады. Аны себепли жамауатыны тилеклери эмда тарыгылууга баш ишлеу тохтаусу барды. Сегизинчи Регионга оңоу этинуоу арасында ошис халда ишлемейди, «Инцидент менеджмент» бир торлю союуга эс бурю ючюн, ол социал сетелени биринде жазылырга керекди. Ол санда кемчилик тынгылырак ачыкылганы иди.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Жетишим

Спектакльдері — эм игилени тизмесинде

Росей Федерациясы Театрда ишленерини сосунча 2026 жыл ибилей жылды. Союз кыргызлары бери быйыл 150 жыл толды. Аны бала байламы федерал маданият жыйлында эмда акцияла кышууган улуу байрам программаны чектеринде кыралы тин эмда маданият айнауну магыналыгына, Росейин халкылары бириккелерне жамауны эсин бургура мурат салында.

2024 жылда козде «Росейин театр постановкаларыны алтын фондусу» Битурросей конкурсу башланганда. Маданитаркнн РФ-ни СТД-сы «Триколор» оператор бала байламында эмда Маданият башламчылыканы президент фондуну себегилин бала кырауранды, ол Союзу ибилейин белгилеуно чектеринде биринчи улуу иш болганды.

Эришуну баш борчу Росейин

маданият энцилигин кыраурага себегилек этген театр культураны бала кыралыны терели тин-адеп кыйматларын кертостен спектакльни видеотекслерин жарадыруу.

Эришуну эселерине керо М. Горький атлы орус драма театры Е. Раев эмда В. Константинов кырауран эмда режиссер С. Туеваев, РФ-ни, КСМР-ни да искусстволарны сыйлы кылуучусу, салган «Невста из Имергии» спектакли Росейин 100 эми иги театр постановкаларыны тизмесине кышууганды. Конкурсу баш излем — спектакль театраны кертостолоп турган репертуранда болурагы керектиде. РФ-ни СТД-сыны таматасын орусбасары Надежда Склар айтханга керо, нинден артык электи берилгендей сайлау эки уумдан кырауранганды; биринчисинде регион комиссияла

ишленгенди, экинчисинде уа иште федерал эксперт кышуугандыла — театр кырауранды, педагога эмда театраны таматалары, ала финал тизмени жарадыругандыла.

Бу конюле Нальчикде Москвадан «Триколор» оператору эмда «Росейин театр постановкаларыны алтын фондусу» проектин таматга продюсери Михаил Анисимову башчылыгында телесыкма кыауум келгенди. Спектакльни алында ол,

труппаны хорлам бала алгыштыла, «Невста из Имергии» бийик кырауранды ала бала патиналы дикте жаздырылгызын билдиргенди. Жаздырылган оюн «Улуу эфирде» — «Триколоруну» белгили каналларындан биринде — көргозтолуучу. Андан сора да, материал бала «Триколор Кино и ТВ» онлайн-кинотеатрда шатырейленирге болуучу.

ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат.

Маданият

Къыш ингрлени макъамлары

Бу конюле Нальчикде Къырал концерт залда барокко емюрно эм айтхылык композиторлардан бири Антонио Вивальдини чыгармаларын сойине жыйылгандыла. Аны музыка дунясына торло-торло сезимлер байды, макъамларына эм башына адуучук жарык келтирет. Аны, кеси сезиме бала салындагыла. Аяны Борис Темирканов атын жюрюткен филармонияны симфония оркестри сокъганды.

операланы жараткандыла, бийик багыда да бергенди. Кесаматчыла оюм эткенден, бу опералда барокко емюрно энцилиги, тамаша аруулугу, бийлигы сураткандыла. Нота уа чыгармага татылыгынын береди, дегенди.

Вивальдини чыгармачылык ханасына сейир жылдан-жылга эсе барганды, бусат-сатда да аны жораланып маданият ингрлери кыауумда да кыраурандыла. Аллай кыауум Москвада озган емюрно азырнда белгили скрипкачы Светлана Безроднаян башчылыгына бала ишлеп башлаганды, анга «Вивальди оркестри» деген ат да берилгенди. Росейин сахнада быллай кыауум жангызды, ала жаланда тишируула киредиле. Безродная кеси айтханыч, кыаууму кырау, анга кырауда тишируулары алы Вивальдини чыгармачылыгына блу

байламыдыла. Тоз алайла кыаууму айтхылык композитор Венецияда Сан-Пьетта монастырьде 18-чю емюрно алында кырауран эди.

Концертни уа андан ары «Джустини» операдан «Анастасио» ария бала «Фарнак» операсы бардыргандыла. «Фарнакка» баш жигит кючюлар патчады, алай аны жюрюгине тынчык жоксу, кырауран басында да, ол ишекликен кырауламайды, не этеригин билмей, тоз жолну табаламай, аны адыргылык кысады. Рим кыралыны жауу бола, урууда хорлаткандан сора, ашыгыч огу, аны душманга кылауна тошмез кючю бийчеси Тамирге алыга жашын, эси бла уа кесин елтюрюрге буорады. Тамири басыны жашауун юзюрге болалай, аны мавзелюде буктурдула. Патчыны кыялы болмуру толу суратлар кючю, Вивальди аур

инструментлени, кып кыбузаланы айтканды. Аладан чыгыштан жазамала Фарнакны: «Кыаны суугурча кылай кюйсоз эдим мен», — деген сөгашларын айткандыла. Арияны Мариин театры белемоно солисткасы Вера Цубовава жарлаганды.

Вивальдини эми игер опералардан бирине «Неистовый Роланд» саналады, аны автор 1724 кырау кююзюнде жазганды, биринчи керо уа аны Венецияны Сан Анджел театрында салгында. Ол эми каражалы сахнада кергостолгон, андан арыла уа концертледи жайрыныладыла. Чыгарманы мурдорлу рьшар-сюримеклик жашау хала кырауранды. Анда айтхыган ишле бини Алыция айракматга кючюредиле, баш жигит жууласы сюримекликден кыйналады. Алай азыранда, сийогини жюрюгине жеталмазлыгына жендирип, Роланд кызына баша адам бала кырауранды, аны чымыла тавук келгенди. Аны: «Терен, кырауран дуняда мени елюмосоз сюримеклик жарыкчылыгына тегеди», — деген сөзлери уа музда макъамлага өте, кырауураны, айгай да, жарыстады.

Концерт «Глория» кантата бала бошлганды, ала Искусстволаны Шимал Кавказ кырауран институтуну хорду да кышууганды, алага башчылыкны Къырауран-Малькыраны тизмесинде сайлы кылуучусу Геннадий Грисовс бала Кристина Крочкова этгенди. «Глорияны» композитор Венецияда 1716 жылда кеси дин кылуучу этген храмда жазганды. Ол жылда «кантата» амил дин жумушлары бийдеуу чектерде жайылганды. «Глорияны» емюрде жарадырылган бурунгул христиан гимниди. Ол 12 кесектен кырауранды, аны сөзлери адамдыла ичлиги, мамырылык тилеги ала муздактык жоксу.

Вивальдини чыгармачылыгынын сейир дунясына элтен концерт кыраууранлы келерине жеттенин ала келге созулган кызыуу кыраура бала билдиргенди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфийа.

Спорт

Сынамлы тренерле бла жараула

Росейин боксдан жыйымдык кыаууму тренерлери тамата тренер Виктор Фаруктинуюну башчылыгында Шаллушкада спорт арада жаш боксчулары жарауларына кыраурандыла, деп билдиреди республиканы Спорт министрствосундан.

Кыонкыла элде спорт кылай айныганын, бу жагы бала ырыскы-техника оналганы кергенди. Былтыр анда эки улуу спорт мекми ишлеп башлагандыла, алай бала элде гимнастика, бокс

эм дюзю бала жореширча шындоюногу измелерге килешкен улуу элд, спортуно оюн торлоперинине юйре-кюна стадион да бардыла. Универсал залга 7 жылдан абардан 400-ге жууук сайб жорелелерге. Сынамлы тренерле бла жарау эте, ала кел жангы зат билгенди, торло-торло амалланы энциликтерине тошонгондиде. Шаллушкадан эки кесек боксчу даражалы эришуну леде жетишимле болдура келгенлери, ала кыралыны

жыйымдык кыауумларына кирелерин да белгилерге керекди. Мында спортуно халкыла аралы классы 2 устасын, спортуно 15 устасын хазырагы аныдыла. Жаш боксчула да хорламлары бала дайым кыраурандыла, ала Европаны бала дуняны биринчилеринден — 10, Росейин биринчилеринден да 40 кылабы бир майдал келтиргенди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфийа.

Даражалы эришунулеге къатышырыкчыгыла

Озган айыкында Чегем шахарда саудан КСМР-де чемпионаты эм 14 жыллары

бир бирге ал бермеу халада шахарда саудан КСМР-де чемпионаты эм 14 жыллары

толмаганылары араларында биринчилиги өткенди. Анга кытышы, Янык элени келечилери ашы керюмюлдө болдурагандыла. Эришуну

спортчулага жуук кезиде СКФО-ну Чечен республиканы Шала шахарында өткери биринчилигине кытышыр оюн бериле эди.

Алай бала кеси ауурдук кыауумларында финал сермешлеуе Гергаланы Керим, Кетенчилены Магомед, Газаланы Мурат эм Бечеланы Исмаил чыгышандыла.

Гергаланы Керим атын майдалны ыкхындырмаганды. Кетенчилены Магомед, Газаланы Мурат бала Бечеланы Исмаил да «кюмошле» кылуу болгандыла. Жанкисаланы Илияс доммак майдал алганды. Энди жаша барысы да СКФО-ну биринчилигине кытышырыкчыдыла.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Следствие управление

Сансызлыккыны зараны

РФ-ни СК-сыны КСМР-де следствие управленийыны кылуучулары РФ-ни УК-сыны 293-чю статьясыны 1-чи кесигине керо терселеу материалла ачкандыла. Ол Нальчике жер-жерли админстрациясы хале итлени тутара эки кочиндирча жерни кырауу жумушлары керекчисина толтурмаганды.

лары бала байламыды. Тигилтен ачыккыланганды, 2023 жылда декабрда Нальчикде хауле итлени тутара жер кырауранды. 2025 жылда сентябрда аны хакысы жамауат организацианы бертенди. Алай федерал законга бала бузукчулукла этилип, шахарда итлени тутуу иш кырауранды.

УФСБ

Ахчаны кымар умут бла

Изауе-тинтуу жумушлары кезиде КСМР-де следствиелерге, предпринимательсейин ФСБ-сыны КСМР-де Управленийыны кылуучулары, полициячыла бала бирге, коммерциялы организациядан бирини башчысына амананды ишин тохтакандыла.

Кюч ведомствону пресс-

службасындан бизге билдиргенери, предпринимательсейин Чекер районда турист ара керюрге берилген субсидияны улуганды. Аманлык бала ишлеген 16.5 миллион сомну ол законлу мурдорга керюрге керектенди.

РФ-ни УК-сыны 174-1-чи статьясына 4-чю кесигини

«б» пунктуна бузукчулук этилени бала байламы уголовный иш ачылганды. Законкага тийишлиликте, арийла аманлык эттенин окылган 7 жылга дери сыйырылгыра болуучу.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазыраганды.

Себеплик

Ток бала жалчытылыгандала асламала

Былтыр «Росвети Северный Кавказ» — «Кабалканерго» биринги ток эзолагы 2604 жангы абонентни кыошканды. Былтырны бу кезуюу бала тентештиргенди, ала ны саны 23 процентке кебейгенди. Саурай алып айтканды, алага 92.6 мегаватт электрокую (МВт) берилгенди, деп билдиргенди компанияны пресс-службасындан.

Алай бала, сагынгылыган кезиде электрокую» бала 25 социал амананды объект жалчытылынганды. Ол санда Нальчикде — диалис арыла, Псынабода — школ, Басхада — сабын сад, Малака — Маданият юку, Краснодаре, Кубада бала Шордаковда — мекжитиле.

Жангы хайырлануучулары ток бала жалчытылыгыну биринги баш борчларындан

сөтлеге кошулууну адамлага, предприниматлага эмда организациялагы иш да жентил этгенди. Энди «Росвети Шимал Кавказ» «Кабалканерго» биринги ток эзолагы 2604 жангы абонентни кыошканды. Былтырны бу кезуюу бала тентештиргенди, ала ны саны 23 процентке кебейгенди. Саурай алып айтканды, алага 92.6 мегаватт электрокую (МВт) берилгенди, деп билдиргенди компанияны пресс-службасындан.

Эге сала айтсак, «Росвети» холдинг электрокую

сөтлеге кошулууну адамлага, предприниматлага эмда организациялагы иш да жентил этгенди. Энди «Росвети Шимал Кавказ» «Кабалканерго» биринги ток эзолагы 2604 жангы абонентни кыошканды. Былтырны бу кезуюу бала тентештиргенди, ала ны саны 23 процентке кебейгенди. Саурай алып айтканды, алага 92.6 мегаватт электрокую (МВт) берилгенди, деп билдиргенди компанияны пресс-службасындан.

Эге сала айтсак, «Росвети» холдинг электрокую

Туризм

Табийгъатыбызны тамашалыгызы бла шагырейлендире

Жууук заманда Черек районда От-Тешик аймагында этген жангы турист жолуккуну авчарга мурат этилди. Аларгакылада Кыбарты-Малкыра Орус география биригуню (РГО) келечилери ол проектин республиканы Курортла эм туризм министр-

ствосуну кыраууна бергенди. Кел болмай сагынгылыган дорбунга экспедиция бардырганды. Тегерек-баша тынгылы кыраурагыбыздан сора, бу ала-мат жерлени туристле да керюноюн тапшырганды. Ызы бала бери

жол кырауранча мадар этигирин КСМР-ни Курортла эмда туризм министрствосун билдиргенди. Бизни башламчылыгыбызга биосферле деп, бек ышанабыз. Ары жол кыялыны туйюлдю, юйрнегени адам да аны кыокууузуз бгаладык. Бюгонюнде окусуна жаш адамла ары сюркю барлыкларынын басынын айтырчанды. — дейди Росейин география биригунону КСМР-де жаш телю арасыны таматасы Мокъшаланы Тенгиз.

Дорбун тар коридордан бала улуу залдан кырауранды. Анга От-Тешик деп алыгы мында ушкочокот жарадырыгыра жарауула заптандан кыстырык этгенери кочон атагандыла.

Дорбунга жолуучулукну РГО-ну регион бөлмоуо бала «Алтай-клуб» кыраурандыла. Ол биригуню жаш телю арасыны онжылгыгына аталганды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Эсерти

Хатаны сылтауу— печны талсыз салынганы

Бу конюле Нальчикде Кешоков атлы овмада эни ишли юзю эткенди. Анда 30 квадрат метрик отуу жазганды. Ол фючотючюле ары терк жетип, ертен жайымгазат этгенди. Аны хайырандан киши ачымаганды. МЧС-ни келечиси тохтадырганыча, кыялын болууну сылтауу печны салууда аны ишлеуучюле бузукчулукла болганыларынды.

Быллай болууча чыга турганыраны бала байламы, ведомствода эсертилеу этилгенди:

- юйно печ бала жылытканды, суулу отлуучу хайырандыгыз;
- печны орнатынуу койлени жылыуу бала жалчытууда от тошуогу кыокуузулуккуну жорукларынын билмеген адамлагы ышанмаганды;
- печны мардадан кызыуу этмеги, кыраурай кыомаганды, сабыялени кытына ибермеги;
- сууукла башланарыны алында печ кылай ишлегенине кырауранды, аз да ишеклик туудурган зат бар эсе, тозетиги;
- юйно печ бала жылытканды кезиде ожабыны кырауранды бек эзындан кю айгай жер керо тазалай турганды.

ХАБИВУЛЛАХЛАНЫ Зульфийа.

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДАККОЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орусбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редактору орусбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борук (жоукпаны секретары),
МУСКУКАЛАНЫ Саканат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зукура,
УБАШАЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЫЛА:
Редактору иришюни — 42-63-01.
Баш редактору орусбасары — 42-38-21, 40-84-82.
Жууук секретары — 40-28-97.
Секретаря — 40-93-62.
Корректоры, сипешагысте — 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЕПМОЛЮРЕ:
Политика эм право — 42-24-02.
Экономика — 42-66-73.
Култура — 42-66-76.
Социал ишле — 42-75-82.
Курортла, туризм эм спорт — 40-39-93.
Окуучуула бала байламыкыла жорютуу эм жазуучула — 42-37-94.
Сурат редакторлары — 40-59-18.
Этич корреспондент — 42-68-72.
Операторлары — 42-68-72.

Редакция авторла бала кызыгы жюрюгюмөйдү. Кюл жазмагыла ресенин этилмеди эм ала артык кытырымыдыла.

Газете басмагалык материалла айтхыган оомола редакцияны оюму бала келишимге болуучула. Ала айтхыган зат керюно Росей Федерацияны Басмагыносоконда законна тиинишликде материалла авторлары кесери жууулыдыла.

Редакция авторлардан 400 гезит этгендин (машинага бала жазылган 5-6 бет) келино алайды.

Газета Сывагыны, информация технологияны эмда асаламы коммуникацияны ишлери жагы бала федерал нуксунлашыны (Роскомнадзору) Кыбарты-Малкыра уламышкыла.

2016 жылда 19 декабрде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс — П 5893

Газети басмага «КСМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы азыр этгенди.

Газет «Изаветиле» «Южний регион» ООО-ну типографиясыла басмаганганды. Ставрополь край, Ессентукун ш, Никольский орам, 5а

Газетини ислерини тапшыруу юйно КСМР-ни почта сывагыны федерал Управленийысы жууулыды.

Телефон: 76-81-21

Газет ийилеуге керо керчылганда — жетюрге, орта, шабат коюлсе.

Номерге графике керо 19.00 сагытада кыел салында. 20.00 сагытада кыюл салынганды.

ГАЗЕТИНО НОМЕРНИ ЧЫГЪАРЪАНЫЛА:
Кючмезланы Айза — дежурный редактор, Кетенчилены Зульфийа жууулы секретарыны орусбасары. Баллашаны Феруза (1-чи бет), Бийчеккуланы Жаннета (2-чи бет), Ахматланы Люза (3-чоу бет), Гезяланы Валентина (4-чоу бет) — корректорла.

Тиражды 1570 экз. Заказ № 306
Багысына 13 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин алы проспекти 5.

электрон почта: ebor_50@mail.ru